

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем

Кафедра медичної радіофізики

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан

_____ Андрій НЕТРЕБА

« ____ » _____ 20__ р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Професійна та корпоративна етика

для студентів

рівень вищої освіти	другий (магістерський)
галузь знань	10 Природничі науки
спеціальність	105 Прикладна фізика та наноматеріали
освітня програма	Біомедична фізика, інженерія та інформатика
вид дисципліни	обов'язкова

форма навчання	денна
навчальний рік	2023/2024
семестр	1
кількість кредитів ECTS	3
мова викладання	українська
форма заключного контролю	залік

Викладачі:

Галина ПОДОЛЯН, кандидат філос. наук, доцент кафедри етики, естетики та культурології

Олександр ІВАНЮТА, кандидат фіз.-мат. наук, доцент кафедри електрофізики

Пролонговано: на 20__/20__ н. р. _____ (_____) « ____ » _____ 20__ р.

на 20__/20__ н. р. _____ (_____) « ____ » _____ 20__ р.

КИЇВ - 2023

Розробники:

Галина ПОДОЛЯН, кандидат філос. наук, доцент кафедри етики, естетики та культурології

Олександр ІВАНЮТА, кандидат фіз.-мат. наук, доцент кафедри електрофізики

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Завідувач кафедри етики, естетики та культурології

_____Ірина МАСЛІКОВА

Протокол № __ від « __ » _____ 20__ р.

Схвалено науково-методичною комісією філософського факультету

Протокол № __ від « __ » _____ 20__ р.

Голова науково-методичної комісії

Ірина МАСЛІКОВА

« __ » _____ 20__ р.

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Завідувач кафедри медичної радіофізики

_____Сергій РАДЧЕНКО

Протокол № __ від « __ » _____ 20__ р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету радіофізики, електроніки та комп'ютерних систем

Протокол № __ від « __ » _____ 20__ р.

Голова науково-методичної комісії

Сергій РАДЧЕНКО

« __ » _____ 20__ р.

ВСТУП

1. Мета дисципліни – формування цілісного розуміння студентами кола проблематики професійної та корпоративної етики як актуальних галузей знання та практики. професійної регуляції, специфіки методів етико-прикладних досліджень моральних колізій сучасної політики.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Професійна та корпоративна етика» базується на циклі дисциплін професійної та практичної підготовки бакалавра, а саме: «Історія української культури», «Етика та естетика», «Психологія» та ін.

Попередні вимоги:

магістр повинен знати: основні філософсько-етичні поняття, категорії і методи соціально-філософського пізнання сфер професійної діяльності та корпоративної культури.

магістр повинен вміти: опрацьовувати інформацію про особливості морально-професійних проблем, обов'язки і деонтологію у професійній діяльності, моральні дилеми, складні морально-психологічні конфліктогенні фактори спільної діяльності у професійній сфері та корпоративній культурі; застосовувати основні поняття, категорії в аналізі соціально-культурних явищ та процесів; виявляти сучасні тенденції розуміння та інтерпретації професійної етики та корпоративної культури, прогнозувати перспективи їх розвитку з урахуванням особливостей професійної діяльності і корпоративної культури в контексті розвитку цивілізаційних процесів в умовах глобалізації.

магістр повинен володіти: елементарними навичками наукового дослідження та управління інформацією; аналізу критичного відношення та прогнозування перспектив розв'язання соціокультурних, морально-етичних, морально-психологічних проблем особистісного розвитку та соціального функціонування.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Дисципліна «Професійна та корпоративна етика» належить до переліку дисциплін вибору ВНЗ. Вивчення дисципліни сприяє формуванню особистісних компетенцій фахівця, етично освіченого й морально спрямованого у виконанні професійних обов'язків. Етичне знання й етична компетентність є вимогами сучасного суспільства. Підвищення ролі етичної складової у розвитку суспільства, відпрацювання навичок її реалізації у професійній діяльності фахівця визначає актуальність та важливість даної дисципліни, обумовлює розвиток пізнавальних та аналітичних можливостей студентів магістратури, що сприятиме поглибленню їх фахової майстерності та професійної культури, реалізації гуманістичних, етично виважених підходів до організації змісту та характеру професійної діяльності.

Визначається предмет, завдання, теоретичні основи, методологія, основні напрямки та проблематика сучасних досліджень професійної етики та корпоративної культури. Розглядаються процеси формування морального кредо професійної діяльності, досвід втілення у професійній взаємодії єдності морального та фахового регуляторів духовного життя. Володіння майбутніми професіоналами моральними цінностями визначається як культурний капітал, реалізація якого сприятиме соціальній стабільності, громадській згоді та порядку, виступатиме своєрідним механізмом соціального контролю професійної діяльності.

Особлива увага зосереджується на тих питаннях сучасних прикладних та професійних практик, що залишаються відкритими для дискусій на нормативному рівні.

4. Завдання навчальної дисципліни (навчальні цілі)

- *надати* магістрам цілісну систему знань про сучасні дослідження професійної та корпоративної етики, основну проблематику, дослідницькі підходи та методології вивчення різноманітних видів професійної етики.

- *узагальнити та розширити* поняття практичної філософії, прикладної, професійної та корпоративної етики, соціально - трудових відносин, етики науково-технічних революцій, інженерінгу інноваційного менеджменту, конфлікту інтересів в бізнесі інновацій.

- *навчити* застосовувати масив теоретичних знань у професійній діяльності, розвивати у магістрів аналітичне мислення та науковий підхід, використовувати його у вирішенні конкретних аналітичних і дослідницьких завдань щодо моральних колізій в сучасних практиках, надаючи неупереджену експертну оцінку досліджуванім явищам.

Дисципліна спрямована на формування програмних компетентностей:

Загальні компетентності:

ЗК5. Здатність спілкуватися іноземною мовою у професійній діяльності та для самоосвіти і саморозвитку;

ЗК6. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

Фахові компетентності:

ФК11. Здатність використовувати методи і засоби теоретичного дослідження та математичного моделювання для опису фізичних об'єктів, пристроїв та процесів.

Програмні результати навчання:

ПРН 5. Знання етичних та соціально-економічних основ сучасного суспільства;

ПРН 13. Представляти і захищати отримані наукові і практичні результати в усній та письмовій формі;

ПРН 14. Використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації українською та іноземними мовами.

5. Результати навчання за дисципліною:

<i>Результат навчання</i> (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Методи викладання і навчання	Методи оцінювання підсумкові контрольні роботи	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
Знати:				до 40
1.1	предмет, методи, завдання, теоретичні основи, причини формування професійно-етичних досліджень, що склалися в сучасних гуманітарних науках	<i>Лекція, семінарське заняття</i>	<i>усна відповідь доповідь, ПКР</i>	5
1.2	критерії розрізнення прикладної, професійної та корпоративної етики	<i>Лекція, семінарське заняття</i>	<i>усна відповідь доповідь, ПКР</i>	5
1.3	принципи морально-нормативного забезпечення різноманітних професійних сфер	<i>Лекція</i>	<i>усна відповідь доповідь, ПК</i>	5
1.4	зв'язок між професійною культурою та професійною мораллю як основою професійної етики	<i>Лекція</i>	<i>самостійна робота, усна відповідь, ПКР</i>	5
1.5	методи та механізми розв'язання основних моральних дилем сучасних практик	<i>Лекція, семінарське заняття</i>	<i>самостійна робота, усна відповідь, ПКР</i>	10
1.6	засоби і прийоми подолання розриву між загальними моральними принципами та вимогами корпоративної етики	<i>Лекція, семінарське заняття</i>	<i>самостійна робота, усна відповідь, ПКР</i>	10
Вміти:				до 30
2.1	демонструвати знання спеціалізованої літератури із прикладної, професійної та корпоративної етики	<i>Семінарське заняття</i>	<i>самостійна робота, усна відповідь, ПКР</i>	5
2.2	кваліфіковано виявляти моральні конфлікти в конкретних ситуаціях практичної діяльності	<i>Семінарське заняття</i>	<i>самостійна робота, усна відповідь, ПКР</i>	5
2.3	аргументовано вибирати рішення щодо відкритих дилемних моральних проблем	<i>Семінарське заняття</i>	<i>самостійна робота, усна відповідь, ПКР</i>	10
2.4	давати експертну оцінку мотивів, норм, ціннісних орієнтирів професійної поведінки та діяльності	<i>Семінарське заняття</i>	<i>самостійна робота, усна відповідь, ПКР</i>	5
2.5	формувати потенційно перспективні шляхи виходу із складних морально-професійних чи морально-психологічних ситуацій	<i>Семінарське заняття</i>	<i>самостійна робота, усна відповідь, ПКР</i>	5
Комунікація:				до 15
3.1	вести етичний теоретичний дискурс щодо актуальних питань соціальної моральної практики	<i>Лекція, семінарське заняття</i>	<i>самостійна робота, усна відповідь, ПКР</i>	5
3.2	використовувати знання іноземних мов для аналізу інформаційних інтернет-ресурсів, читання новітньої філософської літератури для підготовки до семінарських занять та написання самостійних робіт	<i>Семінарське заняття</i>	<i>самостійна робота, усна відповідь, ПКР</i>	5
3.3	презентувати результати проведених досліджень та здійсненої самостійної роботи у вигляді доповідей, повідомлень, есе, презентацій, конспектів	<i>Семінарське заняття</i>	<i>самостійна робота, усна відповідь, ПКР</i>	5
Автономність та відповідальність:				до 15
4.1	самостійно шукати та критично опрацьовувати літературу із відповідних досліджень, вільно володіти	<i>Семінарське заняття</i>	<i>самостійна робота, усна відповідь, ПКР</i>	5

	методами обробки, аналізу та синтезу наукової інформації			
4.2	виробляти критичне відношення до існуючих варіантів інтерпретації і вирішення моральних дилем, морально-професійних і морально-психологічних проблем і конфліктів, в сучасних практиках професійної і корпоративної діяльності; формувати власні підходи до вирішення даної проблематики	Лекція, семінарське заняття	усна відповідь, дискусії, самостійна письмова робота, ПКР	5
4.3	усвідомлювати відповідальність за достовірність, об'єктивність та політико-ідеологічну незаангажованість отриманих висновків стосовно проведених досліджень і пояснень щодо аналізу професійних і корпоративних культур	Семінарське заняття	усна відповідь, дискусії, самостійна письмова робота	5

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання:

Програмні результати навчання	Результати навчання дисципліни																	
	1.1	1.2	1.3	1.4	1.5	1.6	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	4.3	
ПРН 5. Знання етичних та соціально-економічних основ сучасного суспільства;	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+							
ПРН 13. Представляти і захищати отримані наукові і практичні результати в усній та письмовій формі;												+	+	+				+
ПРН 14. Використовувати сучасні методи і технології наукової комунікації українською та іноземними мовами.							+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

7. Схема формування оцінки:

7.1. Форми оцінювання

Контроль знань здійснюється за системою ECTS, яка передбачає дворівневе оцінювання засвоєного матеріалу. Внесок результатів навчання у підсумкову оцінку, за умови їх опанування на належному рівні:

- результати навчання 1.1-1.6(знання) - до 40%;
- результати навчання 2.1-2.5(вміння) - до 30%;
- результати навчання 3.1-3.3(комунікація) - до 15%;
- результати навчання 4.1-4.3 (автономність та відповідальність) - до 15%.

Форми оцінювання:

семестрове оцінювання: Навчальний семестр має два змістовні модулі, які складаються із балів, отриманих за 1) аудиторну роботу (усні відповіді, доповнення та участь в дискусіях на семінарських заняттях: ПРН 1.2, 1.3, 1.5, 1.6 2.1, 2.2, 2.3 2.4, 2.5, 2.6, 3.1, 3.2, 3.3, 4.1, 4.2, 4.3 – 18/30 балів), 2) самостійну роботу (написання есе, аналітичних оглядів рекомендованої літератури, презентацій: ПРН 1.4, 1.5, 1.6, 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 3.1, 3.2, 3.3, 4.1, 4.2, 4.3 – 18/30 балів), 3) контрольну роботу: ПРН– 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 4.2 - 12/ 20 балів.

підсумкове оцінювання (у формі заліку): форма заліку – письмово-усна. Залікова робота складається з 2 питань, питання оцінюються до 10 балів. Всього за залік можна отримати від 0 до 20 балів. Умовою досягнення позитивної оцінки за дисципліну є отримання не менш ніж **60 балів**, оцінка за залік не може бути меншою **12 балів**.

умови допуску до підсумкового заліку: умовою допуску до заліку є отримання магістром сумарно не менше, ніж *критично-розрахунковий мінімум* за семестр. Обов'язковим для допуску до заліку є: написання модульних контрольних робіт з кількістю балів не менше 12. Магістри, які протягом семестру сумарно набрали меншу кількість балів, ніж критично-розрахунковий мінімум **48 балів**, для одержання допуску до заліку обов'язково повинні написати додаткову контрольну роботу.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі форм контролю здійснюються у відповідності до „Положення про організацію освітнього процесу в Київському

При простому розрахунку отримуємо:

	Семестрова кількість балів	Підсумкова контрольна робота	Підсумкова оцінка з дисципліни
<i>Мінімум</i>	<i>48</i>	<i>12</i>	<i>60</i>
Максимум	80	20	100

7.2 Організація оцінювання:

Семестрова робота		Семестрова кількість балів	
		Min–48 бали	Max–80 балів
Аудиторна робота: усна відповідь на семінарському занятті, доповнення, участь в дискусіях (опонент, рецензент)	До теми: 2-8 протягом семестру, згідно з графіком навчальних занять. У разі відсутності студента на занятті, теми необхідно відпрацювати в усній формі (за наявності конспекту підготовки)	«3» x 7 = 21	«4» x 7 = 28
Контроль залишкових знань: письмове тестування за матеріалами лекційного заняття	До теми: 1-8 протягом семестру, згідно з графіком навчальних занять. У разі відсутності студента на занятті, тести необхідно відпрацювати за допомогою ГУГЛ форм (за наявності авторизації)	«2» x 8 = 16	«3» x 8 = 24
Самостійна робота	До тем 1, 3, 4, самостійна робота (написання есе, аналітичного огляду, презентації,) (Додаток самостійної роботи студента)	«1» x 3 = 3	«4» x 3 = 12
	До тем 5-8 самостійна робота (написання есе, презентації, тесту, рецензії, навчального кейсу)	«2» x 4 = 8	«4» x 4 = 16
Підсумкова контрольна робота	До тем 1-8	«12» x 1 = 12	«20» x 1 = 20
Підсумкова оцінка з дисципліни		60	100

Оцінювання за формами контролю:

1. Усна відповідь:

4 бали – студент у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, використовуючи обов’язкову та додаткову літературу;

3 бали – у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов’язкову літературу. Допускаються несуттєві неточності;

2 бали – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, не спирається на необхідну навчальну літературу, Має у відповіді суттєві неточності;

1 бал – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки у відповіді.

2. Доповнення / дискусія:

3 бали – доповнення змістовне, ґрунтовне, конструктивно доповнює обговорення теми,

2 бали – доповнення змістовне,

1 бал – доповнення містить інформацію, що суттєво не розширює дискусію.

3. Самостійна робота:

4 бали - у повному обсязі володіє обраним матеріалом, вільно та аргументовано його презентує, глибоко та всебічно розкриває суть обраної теми, демонструє самостійність аналізу;

2 бали -у достатньому обсязі володіє матеріалом, вільно його презентує, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження. Допускаються несуттєві неточності;

1 бал - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності в інтерпретації тематики, робота містить суттєві недоліки.

4. Підсумкова контрольна робота:

20-16 балів - у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст поставленого завдання, правильно інтерпретує отримані результати, використовує обов'язкову та додаткову літературу, демонструє самостійність, достовірність, незаангажованість проведеного дослідження / письмової роботи

15-11 балів - у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно його викладає, але може не вистачати аргументації в поясненнях, в основному розкриває зміст поставленого завдання, використовує обов'язкову літературу, демонструє самостійність та достовірність проведеного дослідження / письмової роботи. Допускаються несуттєві неточності.

10-6 балів - в цілому володіє навчальним матеріалом, але не демонструє глибини знань, самостійності у вирішенні поставлених завдань, не спирається на необхідну навчальну літературу, робота містить суттєві неточності.

5-0 балів - не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно та поверхово його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань. Має суттєві помилки в роботі. Демонструє несамостійність у виконанні завдань.

Орієнтований графік оцінювання:

	<i>Орієнтовний період для здійснення відповідної форма оцінювання</i>
Модуль 1	Січень- квітень
Модуль 2	Квітень- травень
Модульна контрольна робота 1	Перша декада квітня
Модульна контрольна робота 2	Перша декада травня
Практична робота	Квітень- травень
Добір балів/ перескладання контрольних робіт	Друга половина травня
Залік	Згідно з графіком сесії

Розрахунок балів, які студент отримує при успішній здачі заліку:

	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	залік	Підсумкова оцінка
<i>Мінімум</i>	20	20	20	60
Максимум	40	40	20	100

7.3. Шкала відповідності оцінок

Зараховано /Passed	60-100
Не зараховано / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять

№ п/п	Назва лекції	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
Частина 1. Історико-теоретичні засади професійної та корпоративної етики				
1	Тема 1. Історико-теоретичні засади етики як «практичної філософії»	2		8
2	Тема 2. Прикладна етика як напрям сучасних етичних досліджень	2	2	6
3	Тема 3. Соціально-філософські виміри професійної	2	2	8

	етики			
4	Тема 4. Корпоративна культура в соціально-трудових відносинах	2	2	7
Частина 2. Прикладні аспекти професійної та корпоративної етики інженера - дослідника				
5	Тема 5. Еволюція етичних норм в парадигмах техногенної цивілізації.	1		8
6	Тема 6. Етичні колізії в контексті науково-технічних революцій.	1	2	8
7	Тема 7. Корпоративна етика інженерінга як інструмент інноваційного менеджменту	2	2	8
8	Тема 8. Етика конфлікту інтересів в бізнесі інновацій	2	2	8
9	Підсумкова контрольна робота		2	
	ВСЬОГО	14	14	61

Загальний обсяг	90 год., в тому числі:
Лекції	14 год.
Семінарські заняття	14 год.
Консультації	1 год.
Самостійна робота	61 год.

Рекомендована література:

Основна: (Базова)

1. Етика. Естетика. Навч. посіб./ за наук. ред.. Панченко В.І. – К. «Центр учбової літератури», 2014.
2. Візуальні дослідження у контексті теорії та історії культури: навч. посіб. / І.І. Маслікова, О.Ю. Павлова, А.М. Тормахова та ін.; заг. ред. В.І. Панченко. – К.: ВПЦ «Київський університет», 2021.
3. Малахов В.А. Етика спілкування: Навч.посібник. – К.: Либідь, 2006.
4. Основи етики управління. – Х., 2009.
5. Прикладна етика. Навч.посіб./ За наук. ред. Панченко В.І. – К., 2012.
6. Теоретичні проблеми сучасної етики: навч. посіб. для студ. ВНЗ / [Т.Г. Аболіна, І.В. Васильєва, А.М. Єрмоленко та ін.]. – 2-ге переробл. та доповн. К.: ВД «Авіцена», 2013.
7. Професійна та корпоративна етика: навч. посібник. В. Г. Нападиста, О.В. Шинкаренко, М.М. Рогожа та ін. наук ред. В.І. Панченко. Київ: Вид. ВПЦ «Київський університет», 2019.

Додаткова:

1. Бауман З. Плинні часи: життя в добу непевності. – К., 2013.
2. Бистрицький Є, Зимовець Р., Пролєєв С. Комунікація і культура в глобальному світі. –К., 2020.
3. Волошин М. До проблеми моральності як складової українського національного характеру // Гуманізм і моральність: екзистенційні виміри. – Львів: Край, 1997. – С. 149–152.
4. Гьосле В. Практична філософія в сучасному світі. – К., 2003..
5. Далай лама, Лоренс ван ден Майзенберг. Шлях лідера. Бізнес, буддизм і щастя у взаємопов'язаному світі. – Львів, 2018
6. Джейн Б.Б., Ленора М. Ю. Прокрастинація. Чому ви вдаєтеся до неї і що можна зробити із цим вже сьогодні. – Львів, 2019
7. Друкер П. Виклики для менеджменту ХХІ ст. – К., 2020.
8. Ельбек Мортен. Одне життя: як ми розучилися жити змістовно. – К., 2020
9. Єрмоленко А.М. Соціальна етика та екологія. – К., 2010.
10. Зімбардо Ф. Ефект Люцифера. Чому хороші люди чинять зло. – К., 2017

11. Йонас Г. Принцип відповідальності. У пошуках етики для технічної цивілізації. – К., 2001.
12. Кастельс М. Інтернет-галактика. Міркування щодо Інтернету, бізнесу і суспільства. – К., 2007
13. Котлер Ф. Маркетинг 4.0. Від традиційного до цифрового. – К., 2019
14. Крістіанс К.Г., Факлер М., Річардсон К.Б. та ін. Медіаєтика: практичні випадки та моральні міркування. – Львів, 2014
15. Кулеба Д. Війна за реальність. Як перемагати у світі фейків, правд і спільнот. – К., 2019
16. Лук'янець В.С., Кравченко О.М., Озадовська Л.В., Мороз О.Я. Науковий світогляд на зламі століть. К., 2006
17. Маккеон Грег. Есенціалізм. Мистецтво визначати пріоритети. – К., 2021.
18. Маслікова І.І. У пошуках спільного блага: етичні колізії соціальних практик. К., 2018.
19. Мічіо Кайку. Фізика майбутнього. – Львів, 2013.
20. Почепцов Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології XXI століття. – К., 2017.
21. Соціальна відповідальність як основна цінність інституалізації сучасного суспільства. – К., 2016.
22. Толерантність як соціокультурний феномен: світоглядно-методологічний Аспект. - Львів, 2012.
23. Цехмістро І.З. Голістична філософія науки. - Х., 2003.
24. Ціннісно-нормативне обґрунтування соціальних теорій. – К., 2013.
25. FitzPatrick, William, "Morality and Evolutionary Biology", The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Spring 2021 Edition), Edward N. Zalta (ed.), <https://plato.stanford.edu/archives/spr2021/entries/morality-biology/>
26. Leiter, Brian, "Nietzsche's Moral and Political Philosophy", The Stanford Encyclopedia of Philosophy (Summer 2021 Edition), Edward N. Zalta (ed.), URL = <https://plato.stanford.edu/archives/sum2021/entries/nietzsche-moral-political/>.
27. Sayre-McCord G. Metaethics. *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (Summer 2014 Edition), Edward N. Zalta (ed.). URL: <https://plato.stanford.edu/archives/sum2014/entries/metaethics>
28. Solomon R.C. *Morality and the Good Life: An Introduction to Ethics Through Classical Sources*. Fourth Edition. New York: McGraw Hill Create, 2013
29. Terence H. Irwin. *The Oxford Handbook of the History of Ethics* Edited by Roger Crisp. Глави «Aristotle's Ethics», «Epicurus: Freedom, Death, and Hedonism» https://drive.google.com/file/d/1FvhXK1cXAQDTQnxU4XaQPAR3kHx-SP1d/view?usp=share_link
30. *Virtue Ethics* / edited by Stephen Darwall. Oxford: Blackwell Publishing, 2003.
31. Макінтайр Е. Після чесноти: дослідження з теорії моралі / Пер. з англ. – К.: Дух і літера, 2002.

Документи:

1. The Declaration on Science and the Use of Scientific Knowledge (1999). Budapest. URL: http://www.unesco.org/science/wcs/eng/declaration_e.htm
2. Ethical code of Information society. 36 general conference of UNESCO. URL <http://unesdoc.unesco.org/images/0021/002126/212696e.pdf>

Universal Declaration on Bioethics and Human Rights (2005) URL:

https://www.aaas.org/sites/default/files/SRHRL/PDF/IHRDArticle15/Universal%20Declaration%20on%20Bioethics%20and%20Human%20Rights_Eng.pdf

Додаткові ресурси:

1. https://pidru4niki.com/etika_ta_estetika/
2. <http://www.knigka.org.ua> - Сайт безкоштовної електронної бібліотеки "Книжка"
3. <http://www.e-knigka.org.ua> Безкоштовна електронна бібліотека.

Словник основних термінів

Глобальний Договір ООН - ініціатива, спрямована на сприяння соціальної відповідальності бізнесу та підтримку вирішення підприємницькими колами проблем глобалізації та створення стабільної та всеохоплюючої економіки - <https://web.archive.org/web/20090819030628/http://www.globalcompact.org.ua/ua>

Етика є філософська дисципліна, об'єктом вивчення якої є мораль, моральність; 2) система моральних норм і цінностей, яка є характерною для певної культурної або релігійної спільноти, соціальної чи професійної групи людей. **Етика як філософська наука** зосереджує увагу на проблемах сутності й функціонування моралі, досліджує специфіку моральних норм і цінностей та шляхи їх обґрунтування, з'ясовує моральні аспекти людської свідомості, діяльності, спілкування і світовідношення. Аналізує мову моралі, значення і функції моральних висловлювань. – Філософський енциклопедичний словник. – К.: Абрис, 2002. – с.204-206.

Корпоративна культура – сукупність колективних базових правил, винайдених, відкритих або вироблених певною групою людей у міру того, як вона вчилася вирішувати проблеми, пов'язані з адаптацією до зовнішнього середовища й внутрішньою інтеграцією, і розроблених досить добре для того, щоб вважатися цінними. - Edgar H. Shein(2004). *Organizational Culture and Leadership*. Jossey-Bass. – p.38.

Корпоративна соціальна відповідальність – відповідальне ставлення компанії до свого продукту або послуги, до споживачів, працівників, партнерів; активна соціальна позиція компанії, що полягає в гармонійному співіснуванні, взаємодії та постійному діалозі із суспільством, участі у вирішенні найгостріших соціальних проблем – <https://uk.m.wikipedia.org>

Мораль - духовно-культурний механізм регуляції поведінки особистості та соціальних груп за допомогою уявлень про належне, в яких узагальнені норми, цінності, зразки поведінки, принципи ставлення до інших індивідів та соціальних груп. - Філософський енциклопедичний словник. – К.: Абрис, 2002. – с. 397-398.

Моральні цінності – 1) осмислені моральною свідомістю, етично обґрунтовані належні доброчесності й відповідні їм норми поведінки(мудрість, мужність, толерантність, вірність, правдивість, щирість та ін.); 2)узагальнений зміст основних етичних понять(добро і зло, справедливість, щастя, гідність, честь, обов'язок тощо) і принципів(альтруїзм, гуманізм, благоговіння перед життям та ін.); 3) безпосередньо значимі для людини універсальні зразки, вимоги, ідеали моралі, які мають самостійний статус, схвалюються суспільною думкою, знаходять втілення в праві, релігії, мистецтві, філософії. - Філософський енциклопедичний словник. – К.: Абрис, 2002. – с. 708-709.

Моральність – буттєвий корелят моралі, що визначає спосіб, рівень, і межі впливу її норм на реальне людське життя. - Філософський енциклопедичний словник. – К.: Абрис, 2002. – с. 399-400.

Наука – соціально-значуща сфера людської діяльності, що спрямована на виробництво та систематизацію знань про закономірності існуючого засобами теоретичного обґрунтування та емпіричного випробування і перевірки пізнавальних результатів для розкриття їх об'єктивного змісту(істинності, достовірності, інтерсуб'єктивності). - Філософський енциклопедичний словник. – К.: Абрис, 2002. – с. 410-411.

Прикладна етика – це новітня галузь знань та практики, що зародилася в 70-х роках минулого століття у США, предметом якої є **моральні колізії граничного(безпосередньо чи опосередковано вкорінені у проблему життя та смерті)та відкритого характеру(відсутня єдність у шляхах їх вирішення як серед широкої громадськості, так і в колах дипломованих фахівців)у різних сферах людської діяльності, котрі викликають стурбованість спільноти і гострі суспільні дискусії.** – Прикладна етика. Навч. посіб./ За наук. ред. Панченко В.І. – К., 2012. - С. 19.

Професія – соціальний феномен, що існує у вигляді специфічних, як правило, інституціалізованих форм – свідомості, діяльності, відносин, а також норм, цінностей та організацій, що пов'язані із систематичним виконанням індивідами суспільно корисних дій. - Філософський енциклопедичний словник. – К.: Абрис, 2002. – с. 531 -532.

Професійна етика – сукупність моральних норм, що характеризує поведінку людини у професійній сфері, а також галузь етики, предметом якої є визначення і обґрунтування таких нормативних систем - Філософський енциклопедичний словник. – К.: Абрис, 2002. – с. 531.